F 41005O

il-Gżejjer

It-Tnax-il Sena 5/83

BUDGET 1984: IS-SENA TAT-TISħIħ

"Il-Budget li qed inressaq illum quddiem il-Kamra tar-Rappreżentanti juri l-istrateġija għaqlija li għażilna ta' konsolidazzjoni tas-sisien ta' l-ekonomija li ser jirriżulta f'qawmien li jiġġustifika li nsejħu s-sena l-1984 "is-Sena tat-Tisħiħ".

Id-Deputat Prim Ministru u Ministru tal-Finanzi u Dwana, is-Sur W. Abela

Il-President is-Sinjorina Agatha Barbara tiffirma l-Estimi

- **Nefqa totali ta' Lm227.2 miljuni**
- **Trażżin u iżjed roħs fil-prezzijiet ta' oġġetti essenzjali**
- **Żidiet għal pensjonanti romol**
- **Żidiet fis-ceiling ta' l-income tax**
- **Tkompli l-'freeze' fuq il-pagi biex il-prodott Malti jibqa' kompetittiv**
- **Investiment fi proġetti kbar għall-ħolqien ta' aktar impiegi**
- **Budget ieħor bla taxxi**

BUDGET 1984

"Il-politika finanzjarja u fiskali tal-Gvern fl-1984 għandha l-għan li tħeġġeġ u tmexxi 'l quddiem ix-xejra tajba li ħadna u għaldaqstant se tkun imfassla fuq dawn il-prijoritajiet:

"**L-ewwelnett** huwa meħtieġ li ntejbu l-proċeduri u **nżidu l-kontrolli meħtieġa** fl-Amministrazzjoni biex **fejn nistgħu nonfqu inqas u nipproduċu aktar** u l-pajjiż **ma jitgħabbiex bi spiża rikorrenti żejda** li ma nifilħux għaliha.

"**It-tieni** ser nisħqu ħalli nżidu d-dħul billi nużaw il-mezzi kollha li tagħti l-liġi ħalli ma nħallu 'l ħadd jaħrab milli **jħallas fil-ħin it-taxxa li obbligat iħallas** u ser nagħmlu ħilitna biex il-mostru **tal-kuntrabandu** ma nħalluhx jerġa' jerfa' rasu. B'hekk ma jkollnix għalfejn naqgħu biex inżidu aktar taxxi li jistgħu jgħabbu u jkunu ta' tfixkil għall-progress ekonomiku ta' pajjiżna.

"**It-tielet** huwa mportanti li nkomplu **nżommu l-pagi stabbli** u fejn nistgħu **nbaxxu l-prezzijiet ħalli** l-prodotti ta' l-industriji tagħna jkunu jistgħu jikkompetu fis-swieq internazzjonali.

"**Ir-raba'** beħsiebna nkomplu nonfqu dak kollu li hu meħtieġ f'investiment dirett fil-proġetti kbar u ambizzjużi li qed inwettqu u b'hekk qed nifthu t-triq għal aktar investiment produttiv ġo pajjiżna.

"**Il-ħames** ngħassu u nsaħħu r-riservi finanzjarji li bnejna, li jridu jagħmlu tajjeb għal finanzjar ta' l-iżvilupp għas-snin li ġejjin."

Qagħda Ekonomika 1983

"Minnu li f'xi oqsma ma morniex tajjeb kemm xtaqna. Iżda minnu wkoll li f'oqsma oħra morna tajjeb u ġeneralment pattejna għal dan in-nuqqas. U jekk nieħdu dawn iż-żewġ kurrenti flimkien, insibu li hemm sinjali ċari li issa **l-eqqel tat-tempesta għadda minn fuqna u l-ekonomija tagħna ġa bdiet tistejqer u qed tieħu r-ruħ mill-ġdid.**

"Dan qed jiġri fi żmien meta anki l-pajjiżi sinjuri ta' l-Ewropa tal-Punent — li, kif jaf kulħadd, magħhom l-ekonomija tagħna għandha rabtiet mill-qrib — qed jitħabtu biex bil-mod il-mod jirnexxilhom joħorġu mill-għawġ ekonomiku li ħakimhom f'dawn l-aħħar snin."

Kummerċ

"Fil-qasam tal-kummerċ barrani nsibu li sew l-importazzjoni kif ukoll l-esportazzjoni tbaxxew. L-importazzjoni niżlet bi Lm8.4 miljuni.

"L-esportazzjoni totali fl-ewwel disa' xhur ta' din is-sena wriet tnaqqis ta' Lm10.8 miljuni. Jidher iżda (minn informazzjoni miġbura dwar il-livell ta' esportazzjoni mid-ditti tal-manifattura) li l-aktar tnaqqis ġara matul l-ewwel nofs ta' din is-sena u li **bejn Lulju u Settembru l-esportazzjoni żdiedet jekk wieħed iqabbilha ma' l-esportazzjoni bejn l-istess tliet xhur tas-sena li għaddiet.**

"Minbarra dan l-industrji Maltin qed jirnexxilhom iżidu l-bejgħ tal-prodotti tagħhom f'pajjiżna stess. Dan juri kemm hi ta' fejda l-politika tal-Gvern Soċjalista Malti li jikkontrolla l-importazzjoni ta' dawn l-oġġetti li jistgħu jsiru Malta.

"Għandu jsir sforz ikbar biex il-poplu jitħajjar jixtri iżjed prodotti Maltin. Fl-istess waqt, għandna niżguraw li l-prodotti lokali jkunu dejjem ta' kwalità tajba, u jinbiegħu bi prezzijiet raġonevoli biex il-vantaġġ li qed nagħtu lill-produtturi lokali ma jservix ta' detriment għall-poplu Malti u Għawdxi."

"B'dan iċ-ċaqliq, l-iżbilanċ kummerċjali baqa' tista' tgħid bħalma kien fl-1981 u 1982 minkejja li, kif ġa għidt, kellna qabża kbira fl-importazzjoni ta' aktar minn Lm20 miljun minħabba l-ajruplani ġodda ta' l-AirMalta.

"Il-bilanċ tal-pagamenti fl-ewwel disa' xhur ta' din is-sena wkoll għandu jqawwilna qalbna għax, minkejja l-Lm20 miljun ta' l-AirMalta, xorta waħda spiċċajna l-ewwel disa' xhur ta' din is-sena b'bilanċ ta' Lm2.6 miljuni fil-Kont Kurrenti — ħaġa li lanqas il-pajjiżi sinjuri u industrijalizzati ta' l-OECD ma rnexxielhom jaslu għaliha għax dawn il-pajjiżi kollha flimkien jidher li se jispiċċaw din is-sena b'deficit fil-Kont Kurrenti tagħhom.

Qagħda u Prospetti Monetarji

"Il-kummerċ ta' Malta ma' barra kien il-fattur li għen l-aktar biex jikbru l-assi monetarji matul l-1983. Huwa ta' sodisfazzjon kbir għalina li, waqt li saħansitra ħafna mill-aktar pajjiżi żviluppati qed isofru deficit fil-bilanċ tal-pagamenti, pajjiżna b'sagrifiċċji meqjusa kompla jgawdi bilanċ favorevoli ma' barra.

"Dan ifisser illi Malta, minkejja l-problemi serji li kellha tħabbat wiċċha magħhom, minħabba r-riċessjoni, **mhux biss irnexxielha taqla' biżżejjed flus minn barra, biex tlaħħaq ma' l-ispejjeż kbar għaxxiri ta' ikel, materja prima, makkinarju, servizzi li jiġu minn barra, kif ukoll l-ajruplani għal-linja ta' l-ajru nazzjonali, iżda wkoll irnexxielha tkompli żżid u tkabbar ir-riservi barranin tagħha.** Fil-fatt, fl-ewwel disa' xhur ta' din is-sena, ir-riservi uffiċjali ta' Malta telgħu b'aktar minn Lm27 miljun.

"Barra minn hekk, aktar minn Lm10 miljuni millassi ta' diversi fondi uffiċjali huma nvestiti barra. Il-biċċa l-kbira ta' dawn l-assi barranin huma tal-Fond għall-Posterità li l-Gvern Soċjalista, għax ħaseb fil-bogħod, kien waqqaf fl-1981 biex jikkontribwixxi għall-iżvilupp ekonomiku u soċjali ta' pajjiżna.

"Mar-riservi uffiċjali, wieħed irid iżid ukoll l-assi netti barranin tal-kumplament tas-sistema bankarja, li jammontaw għal madwar Lm43 miljuni.

Il-valur stabbli tal-Lira Maltija

"Kif intqal fil-Budget tas-sena l-oħra, aħna dejjem emminna li l-aħjar triq għal pajjiżna għandha tkun dik li nżommu l-valur tal-Lira Maltija stabbli kemm jista' jkun biex nilqgħu kontra l-effetti ħżiena ta' l-inflazzjoni barranija u b'hekk inrażżnu l-għoli tal-ħajja f'pajjiżna u nipproteġu l-livell tal-għixien tal-poplu tagħna."

Riservi

"L-istess ħaġa nistgħu ngħidu dwar is-saħħa tar-riservi totali barranin. Dawn ukoll irnexxielna nkomplu nżiduhom matul dawn id-disa' xhur u sa l-aħħar ta' Settembru ta' din is-sena kienu jammontaw għal Lm518.6 miljuni.

"Bħalma għidt fil-bidu, **fuq ix-xefaq ġa qed jidhru sinjali ċari li l-ekonomija tagħna bdiet tistejqer.** B'hekk meta jikber il-fejqan ekonomiku internazzjonali, aħna wkoll ikollna ekonomija mill-ġdid fuq saqajha, lesta biex tidħol għal attivitajiet ekonomiċi ġodda li jkabbru l-ġid tal-pajjiż u b'hekk ngħollu aktar il-livell ta' l-għixien tal-poplu Malti kollu."

Roħs fil-Prezzijiet

"Permezz tal-ħidma kontinwa tal-Gvern Soċjalista, kien hemm roħs fil-prezzijiet matul l-ewwel disa' xhur ta' din is-sena. Il-qofol ta' l-istrateġija ekonomika tal-Gvern matul dawn ix-xhur kien li l-prezzijiet fl-1983 jibqgħu marbutin ma' dawk tassena ta' qabel u, **sa fejn hu possibbli, jorħsu wkoll.**

"Fl-ewwel disa' xhur ta' l-1983 l-Indiċi tal-Prezzijiet bl-Imnut niżel minn 186.51 punti għal 181.79 punti, jiġifieri niżel b'kollox 4.72 punti jew inkella 2.6 fil-mija. Ta' min isemmi li l-prezz medju ta' l-affarijiet ta' l-ikel bejn Jannar u Settembru ta' din is-sena kien madwar 0.8 fil-mija **aktar baxx mill-prezz medju ta' l-istess xhur tas-sena li għaddiet.**

"**Fl-1984 ukoll biħsiebna nagħmlu l-almu tagħna kollu ħalli ma nħallux li togħla l-ħajja. Ser inraħħsu ħafna oġġetti ta' l-ikel, ser inkomplu ngħassu l-prezz tal-ħaxix, tal-frott u tal-ħut bissistema preżenti u nżommu kontroll kontinwu fuq il-prezzijiet ta' ħwejjeġ oħra.**

BUDGET 1984

PREZZ TAl-HALIB

"Mill-ewwel tas-sena d-dieħla l-prezz tal-ħalib pastorizzat ser jonqos minn 12c5 għal 12-il ċenteżmu l-flixkun. Dan ir-roħs ser ikun possibbli għaliex ser niżguraw li jonqsu l-ispejjeż tal-produzzjoni ta' l-Impriża tal-Halib biex is-somma ta' Lm200,000 li ser tiswa din il-miżura li ħabbart, tkun tista' tiġi ffinanzjata direttament mill-istess Impriża.

"Sadanittant il-programm ta' modernizzar tal-makkinarju u tagħmir ieħor ta' l-Impriża għall-Bejgħ tal-Halib ser jitkompla fl-1984 b'nefqa ta' Lm50,000."

PREZZ TA' OĠĠETTI OHRA TA' L-IKEL

"B'effett mill-1 ta' Jannar ser jorħos il-prezz ta' kwantità ta' oġġetti mportati mill-Bulk Buying Division.

"Ser inraħħsu, u ser inraħħsu sostanzjalment, f'ċerti każi anki b'10 fil-mija, dawn l-oġġetti:—

OĠĠETT		PREZZ BL-IMNUT: PREŻENTI	PREZZ BL-IMNUT: PREZZ MIT-2 TA' JANNAR 1984	ROHS
		Lm	Lm	Lm
Ċanga (tal-friża)	Kilo	1.43	1.30	.13
Majjal (frisk)	Kilo	1.18	1.15	.03
Corned Beef (tal-kwart)	Kilo	1.20	1.10	.10
Corned Beef (landa ta' 340 grammi)		0.41	0.38	.03
Corned Beef (landa ta' 198 grammi)		0.30	0.28	.02
Perżut (tal-kwart)	Kilo	1.43	1.30	.13
Luncheon Meat (landa ta' 198 grammi)		0.16	0.14	.02
Luncheon Meat (landa ta' 340 grammi)		0.26	0.23	.03
Luncheon Meat (tal-kwart)	Kilo	0.64	0.58	.06
Tuna (landa ta' 100 grammi)		0.21	0.19	.02
Ġobon Cheddar	Kilo	0.86	0.80	.06
Zokkor	Kilo	0.17	0.15	.02
Kafè (Instant) (landa ta' 750 grammi)		3.65	3.35	.30
Kafè (Instant) (landa ta' 200 grammi)		0.92	0.90	.02
Kafè (Instant) (landa ta' 100 grammi)		0.47	0.46	.01
Kafè (Instant) (landa ta' 50 grammi)		0.25	0.24	.01
Halib tal-Bott (landa ta' 410 grammi)		0.18	0.17	.01

"Dawn huma kollha prodotti li l-Malti jikkonsma ħafna hu x'inhu l-livell soċjali tiegħu, imma l-iżjed il-ħaddiema.

"Dan ir-roħs fil-prezzijiet ser jiswa qrib il-Lm1.5 miljuni. M'aħniex ser inraħħsu iżjed għax, meta qegħdin ngħixu f'dinja ta' taqlib, irridu nħallu marġni tajba għal li jista' jinqala'. Per eżempju: **nistennew li l-qmuħ jogħlew u jkollna nissussidjawhom biex ma jogħliex il-prezz tal-ħobż u ta' l-ikel tat-tjur u l-bhejjem, għax kieku nħalluħ jogħla jkollhom jogħlew il-prezzijiet tal-prodotti li nieħdu mit-tjur u l-bhejjem.**"

Bulk Buying u Price Stabilization Fund

"Għadna ta' sikwit naqraw u nisimgħu kummenti fuq is-sistema tal-Bulk Buying — xiri bil-kwantità — li ilu jħaddem il-Gvern permezz tad-Dipartiment tal-Kummerċ sa mill-1979.

"Illum, iżjed minn qabel, qiegħed jidher kemm din il-kritika hija bla bażi. Bis-saħħa tal-Bulk Buying mhux biss żammejna l-pajjiż fornut tajjeb b'oġġetti essenzjali għall-poplu tagħna, imma rnexxielna nixtru bl-orħos prezzijiet possibbli.

"Dan għamilnih billi xtrajna bil-kwantità, billi xtrajna direttament aħna minn barra, billi konna flessibbli, għajnejna miftuħin beraħ għal dak li qed jiġri fid-dinja, għall-aħjar mument li tixtri, u għall-aħjar kundizzjonijiet possibbli.

"Bis-saħħa ta' din is-sistema għadd ġmielu ta' prodotti baqgħu bi prezz fiss għal snin sħaħ u oħrajn roħsu. Dan stajna nagħmluh billi waqqafna u ħaddimna **Price Stabilization Fund**.

"Il-prinċipju ta' dan il-Fond huwa sempliċi, imma ta' tifsira kbira. Dan hu li minn xiriiet li minnhom nistgħu nwarrbu xi ħaġa, nibnu Fond, li mbagħad niġbdu minnu biex nissussidjaw dawk il-prodotti li jogħla l-prezz tagħhom u b'hekk dejjem ikollna prezzijiet stabbli. Bis-saħħa tal-**Price Stabilization Fund** kien possibbli li nraħħsu l-prezzijiet ta' l-oġġetti essenzjali mportati mill-Bulk Buying Division.

"Kien possibbli wkoll li ngħinu — b'miljun Liri Maltin — lill-Korporazzjoni Enemalta biex setgħet traħħas hija wkoll il-prezz ta' l-enerġija.

"Kif għidt, issir ħafna kritika dwar kif jitħaddem il-**Price Stabilization Fund**. Fost kollox, isiru ħafna insinwazzjonijiet dwar kemm hemm fih.

"Kif jidher, wara li mill-Fond ħarġu miljun Liri Maltin għall-EneMalta, fl-aħħar ta' din is-sena ser jispiċċa f'idejna bilanċ favorevoli ta' madwar Lm4.5 miljuni. **Dan l-ammont, skond il-prinċipju bażiku tal-Price Stabilization Fund, qiegħed hemm biex jintuża għall-ġid tal-poplu."**

Dħul 1984

"Mit-tagħrif li diġa' tajt lill-Kamra jirriżulta li fl-1984 in-nefqa totali tal-Gvern se tilħaq Lm227.2 miljuni. Huwa d-dmir ta' kull Gvern għaqli li jara li l-infiq li jipproponi jkun finanzjat minn dak li jkun ser idaħħal. B'hekk jiġi evitat żbilanċ li jkun ta' piż fuq il-poplu.

"Quddiemna għandna żewġ toroq li kull waħda minnhom twassalna biex nilħqu dan il-għan:

- L-ewwel u l-eħfef triq, hi li wieħed iżid it-taxxi jew li jnaqqas il-benefiċċji soċjali kif għamlu pajjiżi ferm akbar minna.
- It-triq l-oħra hi li jittieħdu miżuri li bihom tipproduċi aktar bi flus anqas u li żżid l-effiċjenza fil-għbir ta' dak li għandu jidħol — l-aktar fejn jirrigwardja d-dħul ta' taxxi — u b'hekk jiġi żgurat li kulħadd joħroġ sehmu.

"Għas-sena d-dieħla l-Gvern Soċjalista għażel it-tieni triq u ser jagħmel l-almu kollu sabiex jiżgura li l-għejjun fiskali li jeżistu jirrendu dak kollu possibbli.

"Id-dħul totali s-sena d-dieħla mistenni li jkun madwar Lm228.2 miljuni li minnhom l-akbar somma ta' Lm177.0 miljuni se tinġabar mill-għejjun fiskali ewlenin fosthom l-**income tax** u d-**dwana**.

"Ser ikollna Lm22.5 miljuni minn qligħ fuq numru ta' nvestimenti:

(a) f'industriji parastatali;
(b) tal-Fond Konsolidat;
(ċ) tal-Posterity Fund; u
(d) tal-Bank Ċentrali.

"Lm8.7 miljuni se jidħlu mill-kontribuzzjoni tal-

BUDGET 1984

Korporazzjonijiet pubbliċi għall-iffinanzjar tal-'Capital Programme'.

"Il-bqija — madwar Lm20 miljun — huma għotjiet u self bla imgħax jew b'imgħax baxx li rnexxielna niksbu bis-saħħa tar-relazzjonijiet tajba li għandna ma' pajjiżi barranin.

INCOME TAX

"Mit-Taxxa fuq id-Dħul nistennew li fl-1984 indaħħlu madwar Lm48 miljun. Hawnhekk nixtieq nagħmilha ċara li l-Gvern Soċjalista huwa determinat li jagħmel il-ġbir ta' din it-taxxa iżjed effettiv bl-użu ta' metodi li jiżguraw li l-arretrati jitħallsu mingħajr dewmien bla bżonn.

DWANA

"Mhux sew li wara dawn l-isforzi kollha ikun hemm min b'xi mod jew ieħor jaħrab milli jħallas dazju. Il-Gvern biħsiebu jintensifika l-isforzi tiegħu ħalli jara li dan ma jiġrix."

Bank tal-Gvern

"Mill-ewwel ta' Jannar, 1984, il-Bank tal-Gvern mhux ser jaċċetta depożiti iżjed. Id-depożitanti kollha ser ikunu mitluba biex jagħżlu huma fejn iridu li jittrasferixxu id-depożiti tagħhom minn dan il-bank. Il-kontijiet kollha jkunu jistgħu jiġu trasferiti meta d-depożitant irid, fil-Mid-Med Bank jew il-Bank of Valletta, basta dan jagħmlu fi żmien l-ewwel sitt xhur tas-sena 1984. Jekk imbagħad id-depożitant jonqos li jagħmel dan, id-depożiti tiegħu jiġu trasferiti f'ismu f'wieħed minn dawn iż-żewġ banek. Depożiti ta' wirt, interdizzjoni u minuri li jkunu għadhom jeżistu/depożitati fil-Bank jiġu trasferiti f'wieħed minn dawn iż-żewġ banek taħt l-istess kundizzjonijiet prevalenti.

Tnaqqis fit-Taxxa

"Il-liġi dwar it-Taxxa tad-Dħul ser tkun emendata biex it-tnaqqis personali tat-Taxxa dwar id-Dħul, jiġifieri s-somma li fuqha ma titħallasx taxxa, ser togħla b'Lm20 għal ġuvni jew xebba u bi Lm30 għal koppja miżżewġa. Dan ifisser li issa dan it-tnaqqis għal ġuvni/xebba ser jogħla minn Lm710 għal Lm730 u għall-miżżewġin minn Lm1,200 għal Lm1,230.

"Barra minn hekk, il-Liġi ser tiġi emendata wkoll biex ikunu ħielsa mit-taxxa l-ewwel Lm18 tat-total ta' l-imgħaxijiet fuq depożiti fissi għal sena, li jkunu qegħdin f'isem it-taxpayer u/jew f'isem il-mara u t-tfal dipendenti tiegħu f'dawk il-banek li fihom il-Gvern għandu aktar minn 60 fil-mija ta' l-ishma.

Impiegi

"Fil-qasam ta' l-impiegi jidher ukoll li l-agħar issa għadda minn fuqna. Fl-aħħar ta' Settembru li għadda kellna b'kollox 111,113-il ħaddiem jaħdmu (gainfully occupied) li minnhom 83,856 kienu rġiel u 27,257 nisa. Dan kien ifisser żieda ċkejkna iżda nkuraġġanti ta' 626 ħaddiema fuq l-aħħar ta' Diċembru ta' l-1982. U li għandu jimlina aktar bil-kuraġġ huwa l-fatt li din iż-żieda ġrat wara, li bejn Jannar u Diċembru tas-sena li għaddiet, kienu ntilfu b'kollox mhux inqas minn 4,674 impieg. Fil-qasam tal-manifattura f'Settembru, kien hemm 29,384 ħaddiem: jiġifieri minn kull 100 ħaddiem, madwar 26 kienu qed jaħdmu f'dan is-settur ewlieni.

"F'dawn l-aħħar ftit xhur tbaxxa wkoll l-għadd ta' nies jirreġistraw għax-xogħol. F'Marzu li għadda, taħt l-ewwel u t-tieni parti tar-reġistru kien hemm b'kollox 11,626 ħaddiem. Wara Marzu, iżda, l-għadd ta' nies qiegħda beda nieżel sakemm wasal għal 10,720 fl-aħħar ta' Settembru — differenza ta' 906 ħaddiem. Ir-rata tal-qgħad f'Settembru għal-hekk kienet ta' 8.8 fil-mija. Waqt li f'Settembru rġiel jirreġistraw għax-xogħol kien hemm b'kollox 8,182; nisa qiegħda b'kollox kien hemm 2,538."

Pagi

"Permezz tat-tnaqqis sostanzjali li semmejt fil-prezzijiet ta' l-oġġetti essenzjali u miżuri oħra ta' kontroll li ser inkomplu nwettqu biex inrażżnu l-inflazzjoni u nbaxxu l-għoli tal-ħajja, ser inkunu nistgħu nevitaw żidiet fil-pagi u spejjeż oħra tal-produzzjoni ta' l-industriji tagħna u b'hekk ngħinu l-esportazzjoni.

"Għalhekk biħsiebna nżommu l-'freeze' tal-pagi għal sena oħra, sakemm il-fejqan li ġa beda ta' l-ekonomija tagħna jkun sħiħ, u l-iżvilupp ta' pajjiżna jerġa'; jibda jimxi bir-ritmu ta' qabel.

"Il-ħaddiema jafu li dan qed nagħmluh, l-ewwel, għaliex nafu li mhux ser inaqqas bl-ebda mod il-livell tal-għixien tal-poplu tagħna, u t-tieni, għaliex kif kulħadd jifhem, huwa xieraq li tingħata prijorità għall-miżuri meħtieġa biex ikompli jitnaqqas il-qgħad.

"Illum imkien f'pajjiżna ma għadek tara l-għaks jew il-faqar. Dan kollu qerdu l-Gvern Soċjalista bil-ħidma kbira li wettaq tul dawn l-aħħar snin. Illum tista' tgħid li l-Maltin kollha, ġejjin mil-liema raħal jew belt ġejjin, jieklu tajjeb, igħixu tajjeb u jgawdu kundizzjonijiet tal-għixien li jħabbtuha tajjeb ma' pajjiżi aktar żviluppati minna. It-titjib kontinwu fil-kwalità tal-ħajja li ngħixu, titjib li anke din is-sena gawdejna minnu, hu xi ħaġa li naraw madwarna b'għajnejna u mmissu b'idejna — xi ħaġa li ħadd ma jista' jmeriha."

Edukazzjoni

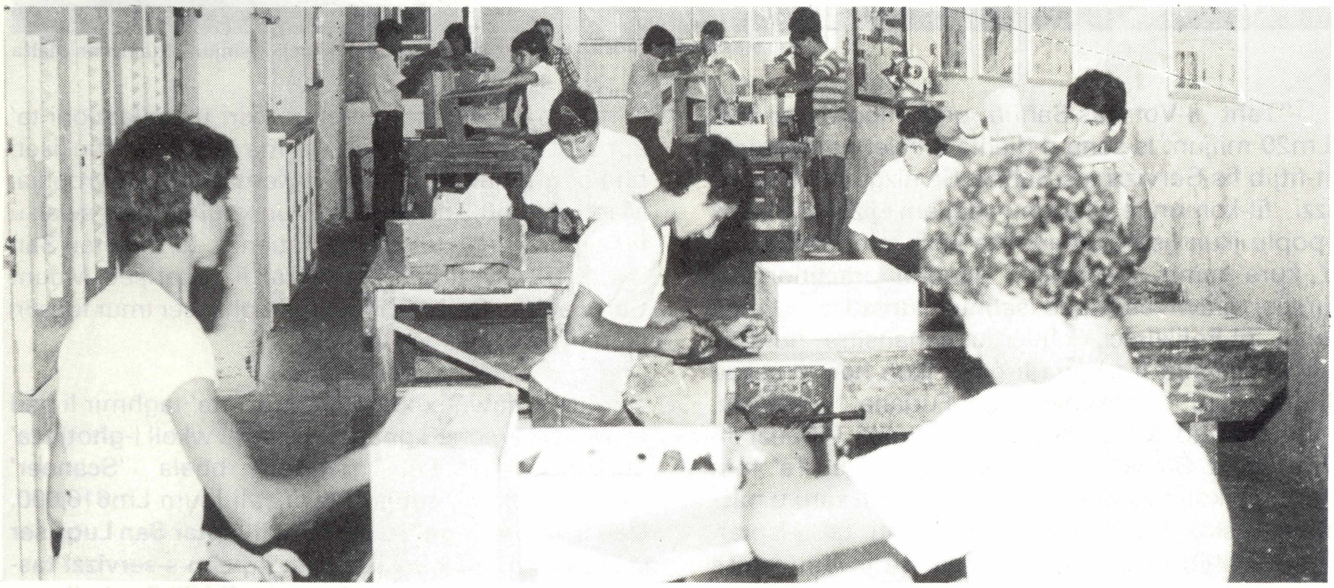

Edukazzjonmi Teknika

"Fl-1984 l-edukazzjoni se tkompli tingħata l-importanza xierqa u kbira li jistħoqqilha biex insaħħu r-riformi kbar li wettaq Gvern Soċjalista f'dan il-qasam, kif ukoll biex imkomplu nimxu 'l quddiem u ngħollu l-livelli li diġà lħaqna. Għal dan il-għan, in-nefqa għas-sena d-dieħla se tkun ta' madwar Lm16.4 miljuni, u dan wara li teskludi l-ispiża ta' Lm629,000 fuq il-Kindergartens li se jkunu mmexxija mill-Ministeru tax-Xogħol u Servizzi Soċjali.

"Din in-nefqa tkompli twettaq, fost ħwejjeġ oħra, l-għan tal-Gvern tal-Haddiema li jfassal l-Edukazzjoni biex bir-riformi li saru kemm fl-iskejjel sekondarji, sekondarji għolja, tekniċi u fl-Università llum tilħaq id-daqs u l-ħtiġijiet ta' l-iżvilupp tal-pajjiż.

"Fil-livell sekondarju, il-Junior Lyceums taw prova ta' suċċess u stabbilew irwieħhom bħala skejjel ta' tagħlim għoli. Huwa mistenni li fi ftit żmien ieħor dawn l-iskejjel ikunu jistgħu jdaħħlu madwar 600 student kull sena."

Saħħa

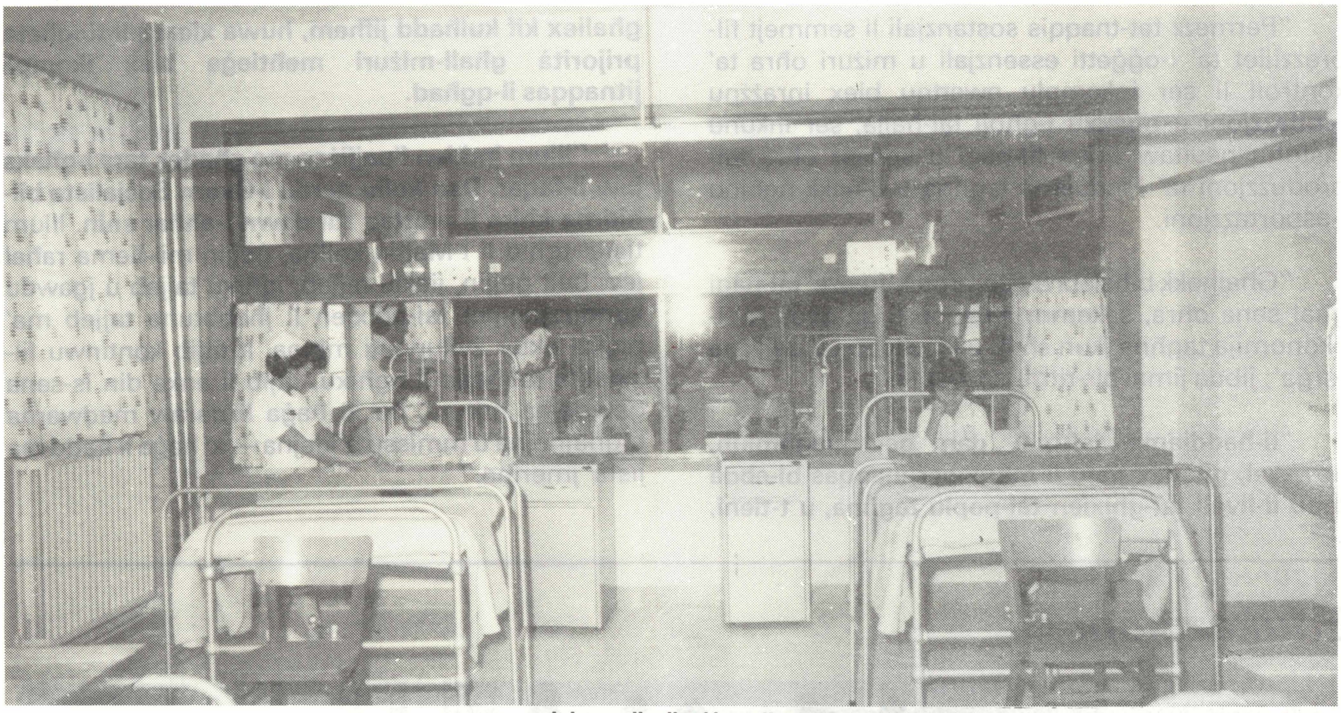

L-istess livell ta' kura li wieħed isib fi sptarijiet ta' pajjiżi sinjuri aktar minn Malta

"Taħt il-Vot tas-Saħħa qed nipprovdu ma' l-Lm20 miljun. Is-sena d-dieħla biħsiebna nkomplu bit-titjib fis-Servizzi tas-Saħħa. Se niżguraw li s-servizzi fil-komunità jibqgħu dejjem jiżdiedu biex il-poplu jkun jista' jibbenefika iktar minn faċilitajiet ta' kura minn speċjalisti, 'general practitioners', nurses, midwives, li qed isaħħu l-kuntatt dirett mal-poplu fil-Polikliniċi, kliniċi u saħansitra fid-djar. Huwa maħsub li s-sena li ġejja jkun hemm jaqdu lill-pubbliku, Polikliniċi ġol-Furjana, il-Mosta, ir-Raħal Ġdid u l-Gżira. B'hekk jonqos l-iffullar fl-'Outpatient Block' ta' l-Isptar San Luqa. Ta' min isemmi wkoll l-espansjoni u l-iżvilupp li saru u mistennija jsiru fid-diversi Dipartimenti ta' l-Isptar. B'dan it-titjib fis-servizzi l-pazjent se jkollu l-istess livell ta' kura li jsib fi sptarijiet sinjuri aktar minna.

"Lm400,000 ser jintefqu f'xiri u stallazzjoni ta' apparat ta' l-'X-Ray'. Dis-somma mistennija tinkiseb bħala għotja mingħand il-Kommunità Ewropeja. Madwar Lm0.2 miljun imur fuq xogħlijiet fis-swali u fid-dipartiment ta' l-'Out Patients' ta' l-Isptar San Luqa u fuq xogħlijiet oħra fl-Isptarijiet Mount Carmel, Has-Serħ u Craig. Spiża oħra ser tmur fuq xiri ta' tagħmir għall-isptarijiet.

"Ma' dawn ix-xogħlijiet u xiri ta' tagħmir li qed insemmu, wieħed għandu jsemmi wkoll l-għotja ta' tagħmir sofistikat magħruf bħala 'Scanner' mir-Renju ta' l-Arabja Sawdija, li jqum Lm616,000. **Dan it-tagħmir ġdid u modern fl-Isptar San Luqa ser igħin mhux ftit biex ikomplu jitjiebu s-servizzi tas-saħħa li l-Gvern Soċjalista qed joffri lill-Poplu."**

Telekomunikazzjonijiet

"It-Telekomunikazzjonijiet huma wieħed mill-oqsma li ngħataw attenzjoni kbira mill-Gvern Soċjalista, tant illi l-Gvern waqqaf il-Korporazzjoni Telemalta biex l-iżvilupp isir iżjed b'ħeffa u effiċjenza. Għas-sena li ġejja hemm proposta nefqa ta' Lm1.5 miljuni biex tipprovdi għal aktar xiri ta' tagħmir għall-'exchanges', biex jitpoġġew cables għal 7,500 linja oħra u biex jingħataw madwar 10,000 servizz ġdid tat-telefon fi djar u negozji. **B'hekk toqrob dejjem il-ġurnata li kull dar ikollha telefon."**

Ilma

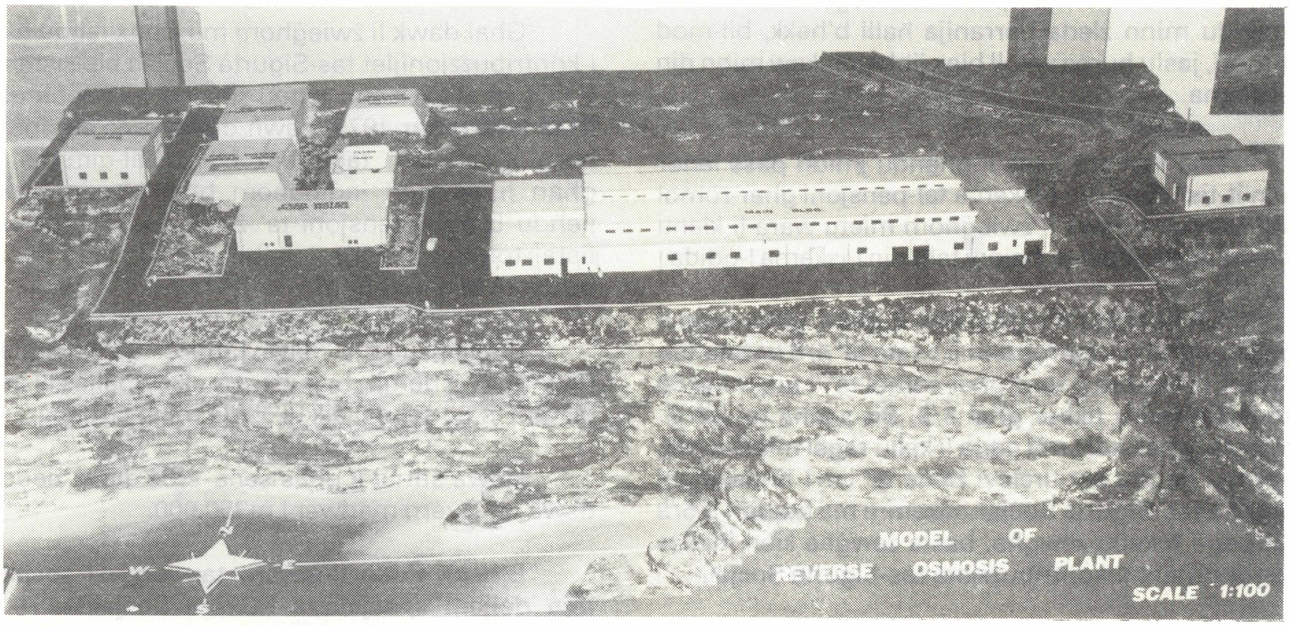

Il-mudell tar-Reverse Osmosis f'Għar Lapsi

"Servizz ieħor importanti huwa dak tal-provvista ta' l-ilma. Għal dan il-għan qed nipprovdu s-somma ta' Lm6.7 miljuni.

"L-impjant tar-Reverse Osmosis ta' Għar Lapsi, li jibdel ilma baħar f'ilma ħelu, beda jagħti produzzjoni siewja minn Mejju 1983; b'hekk naqset il-ħtieġa tad-distillaturi ta' Malta u Għawdex li t-tħaddim tagħhom jinvolvi ħafna spejjeż. Ir-Reverse Osmosis tal-Marsa beda jaħdem f'Awissu u fi ftit żmien ikun jista' jagħti miljun gallun kuljum. Bit-tħaddim ta' dawn l-impjanti, li flimkien huma mistennija jagħtu ħames miljun gallun kuljum is-sena d-dieħla, id-distillaturi jintużaw biss jekk tinqala' xi ħtieġa straordinarja. **Hawn ikun tajjeb nfakkru li għalkemm in-natura ma tagħtiniex ilma biżżejjed f'pajjiżna, xorta waħda qed jasal għand il-konsumatur bi prezz anqas milli jiswa. Għaldaqstant, jeħtieġ li nrawmu kuxjenza nazzjonali ħalli l-poplu kollu jieħu ħsieb jara li l-ilma ma jinħeliex u jiġi wżat biss għal dak li hu meħtieġ.**"

Servizzi Soċjali

"Il-benefiċċji taħt l-Iskema tas-Sigurtà Soċjali huma mistennija li jilħqu Lm52.6 miljuni fl-1984, waqt li l-infiq tal-Ministeru tax-Xogħol u Servizzi Soċjali mistenni li jilħaq Lm30.5 miljuni. Il-parti l-kbira ta' din is-somma ta' l-aħħar, tmur għall-ħlas tal-kontribuzzjoni ta' l-Istat taħt l-Iskema tas-Sigurtà Nazzjonali (Lm17.2 miljuni) u għall-pensjonijiet tax-xjuħ mhux kontributorji, għajnuna soċjali u l-bonus annwali lil dawk li jieħdu dawn il-benefiċċji (Lm11-il miljun). **Minkejja l-fatt li f'ħafna pajjiżi tad-dinja ttieħdu miżuri ebsin biex jitnaqqsu l-benefiċċji soċjali, il-Gvern Malti stinka biex ma jkollux għalfejn jieħu passi bħal dawn. Il-ħaddiem Malti żamm dak kollu li akkwista fi żmien l-Amministrazzjonijiet Soċjalisti.**"

ŻIDIET LIL PENSJONANTI ROMOL

"Ir-romol minn dejjem kienu għal qalb il-Gvern Soċjalista Malti; u għalhekk, malli nħolqot l-iskema tal-pensjoni taż-żewġ terzi għal min jirtira bl-età minn fuq il-post tax-xogħol il-Gvern kien diġà beda jaħseb li lir-romol idaħħalhom f'din l-istess skema. Kien għalhekk illi l-ewwel passi li ttieħdu kienu li dawk ir-romol ta' 'l fuq minn 60 sena li żwieġhom ikunu għalqu l-61 sena **wara** l-21 ta' Jannar 1979, u għalhekk ikunu bdew jikkontribwixxu fl-iskema skond il-paga tagħhom, jibdew igawdu huma wkoll mill-iskema taż-żewġ terzi billi, wara l-mewt ta' żwieġhom, jirċievu bħala pensjoni tar-romol 2/3 taż-

2/3 (jiġifieri 4 minn kull 9) tal-paga ta' żwieġhom. Għal dawk li żwieġhom kienu rtiraw qabel it-22 ta' Jannar 1979 ittieħdu l-passi meħtieġa sabiex dawn igawdu minn żieda barranija ħalli b'hekk, bil-mod il-mod, jaslu huma wkoll biex jibbenefikaw minn din l-iskema.

"Issa l-Gvern ħass li għandu jmidd pass ieħor lejn it-tisħiħ ta' din l-iskema tal-pensjoni għar-romol speċjalment dawk li żwieġhom mietu wara li kienu kkwalifikaw għall-pensjoni taħt din l-iskema l-ġdida.

"Għaldaqstant u għal dan il-għan, għas-sena li ġejja qegħdin nipproponu li r-rata ta' 4/9 bażata fuq l-iskema taż-żewġ terzi għar-romol ta' 'l fuq minn 60 sena tiżdied u tikber għal 5/9. Bis-saħħa ta' din il-miżura, għal kull Lm9 paga li kellu raġel miżżewweġ l-armla tiegħu ser tirċievi żieda ta' Lm1 fil-pensjoni tagħha tas-Sigurtà Soċjali sakemm ma taqbiżx il-5/9 tal-paga li kellu żewġha, basta żewġha kien iħallas regolarment il-kontribuzzjoni tas-Sigurtà Soċjali.

"Naturalment, dawk li żwieġhom ma ħallsux regolarment il-kontribuzzjoni tas-Sigurtà Soċjali jieħdu ż-żieda skond il-kontribuzzjonijiet li kienu ħallsu żwieġhom.

"Għal dawk li żwieġhom ma kinux laħqu ħallsu l-kontribuzzjonijiet tas-Sigurtà Soċjali bis-sistema l-ġdida għaliex kienu laħqu għalqu l-61 sena qabel it-22 ta' Jannar 1979, dawn din is-sena ser inżidulhom il-pensjoni tagħhom b'Lm1 fil-ġimgħa, bil-għan li bil-mod inġibuhom bħall-oħrajn, jiġifieri jieħdu 5/9 tal-pensjoni ta' żwieġhom, liema żieda tista' tonqos xi ftit minħabba xi nuqqas fil-kontribuzzjoni ta' żwieġhom.

"Bħala riżultat ta' dawn il-miżuri ser jingħalaq xi ftit il-'gap' li hemm bejn pensjoni li titħallas lil armla ta' taħt is-60 sena u dik ta' 'l fuq minn 60 sena.

"Huwa stmat li għas-sena 1984 din iż-żieda ser tiswa lill-Gvern madwar Lm350,000.

"B'hekk f'dan il-qasam tas-servizzi soċjali — fejn dejjem speċjalizza l-Gvern Soċjalista — ser inġibu l-uniformità biex il-ħaqq jispikka flimkien mal-ħajr għal dawk li ma jifilħux jaħdmu aktar."

Djar

"Lm1.9 miljuni ser jintefqu fuq bini ta' djar u għajnuna lil sidien ta' 'plots'. Parti mill-ispiża fuq il-programm ta' bini se tagħmel tajjeb għaliha l-Awtorità tad-Djar mid-dħul tagħha minn bejgħ ta' bini mgħoddi lilha mill-Gvern. Dan il-programm jinkludi bdil tal-bini li ħallew is-servizzi fl-Imtarfa fi djar għal poplu. Dan il-post qed jissejjaħ Belt il-Ġmiel. Minbarra dan se jitlesta x-xogħol li għad fadal f'numru ta' flats fiż-Żejtun, kif ukoll ħwienet, garaxxijiet u xogħlijiet ta' 'landscaping'.

"F'għadd ta' nħawi, bħal Belt, Qormi, B'Kara, Furjana, Birgu u ż-Żurrieq, ser jitwaqqa' bini qadim ħafna biex floku jitilgħu flats moderni, u, fejn hu possibbli, jittejjeb bini li sa issa ma fihx il-kumditajiet kollha meħtieġa.

"Fejn ingħataw 'plots' taħt il-'Home Ownership Scheme' il-Gvern qed ilesti t-triqat u jgħaddi l-'mains' ta' l-ilma u d-drenaġġ, kollox spejjeż tiegħu. Fuq kollox, il-Gvern, permezz ta' l-Awtorità tad-Djar, għadu jagħti 'plots' u jbiegħ djar u flats b'irħis. Tajjeb li ngħid hawn kif il-Gvern qed igħin lil dawk li jrid ikollhom dar tagħhom, kemm jekk jieħdu 'plot', kemm jekk jixtru dar jew flat.

"Il-Gvern jissussidja l-bejgħ ta' dawn il-flats u djar kif ukoll l-għoti ta' 'plots' billi daħal hu biex Lohombus jislef il-flus mhux bit-8%, ir-rata kummerċjali, imma bis-6½%, jiġifieri 1½% anqas.

"Barra dan, il-Gvern permezz ta' l-Awtorità tad-Djar joħroġ hu parti mill-imgħax skond il-Qligħ ta' min jissellef. Fil-fatt għadd kbir minn dawk li jissellfu ma jkollhomx imgħax iżjed minn 3½%. Id-differenza jħallasha wkoll il-Gvern. Dan ifisser li min qed jissellef, minflok 8%, qed iħallas, f'ħafna każi, 3½% biss.

"Din l-għajnuna fi ħlas t'imgħaxijiet li qed tagħti l-Awtorità tad-Djar lis-sidien tal-'plots' u djar ser tiswielha, f'sena waħda biss, Lm122,000. Huwa

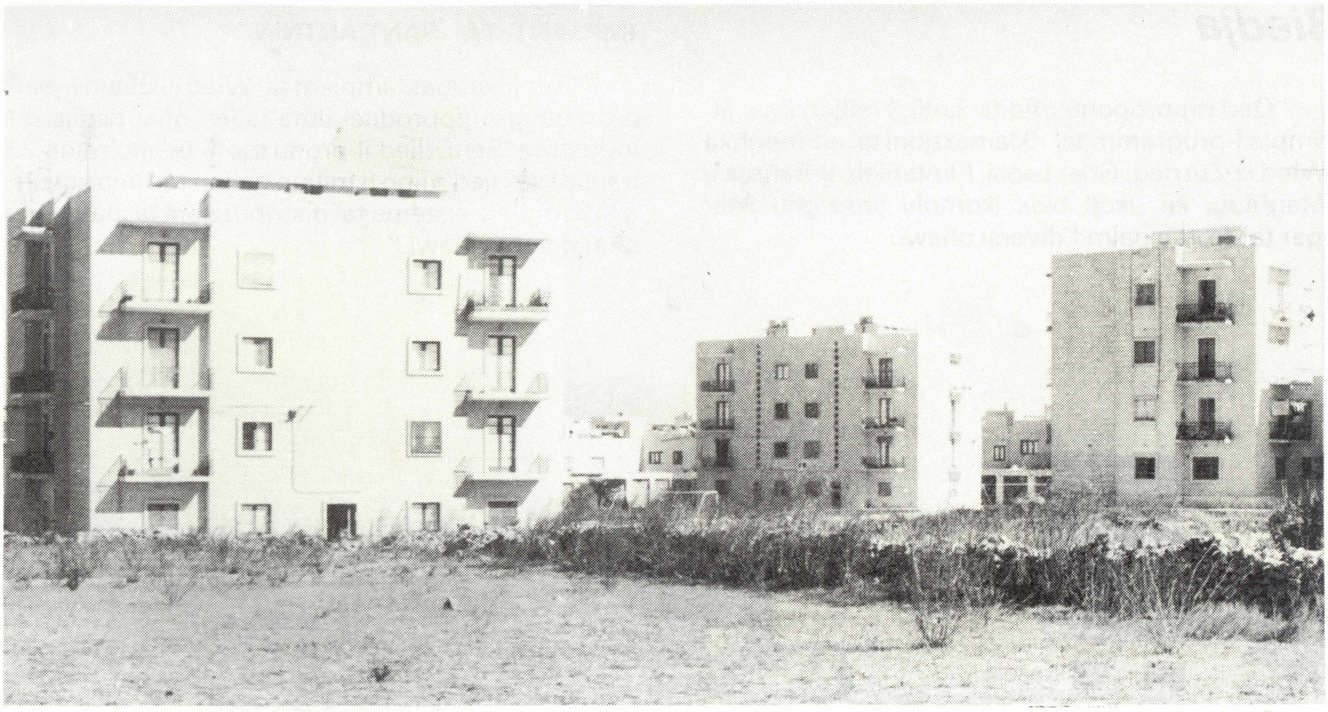

Victoria Housing Estate

stmat li, fuq is-self li ser isir mingħand Lohombus matul l-1984 biss minn sidien ta' 'plots' u dawk li jixtru djarhom, l-Awtorità tad-Djar ser tintrabat li tħallas sussidju t'imgħax li, f'medda ta' 25 sena sakemm jitħallas lura s-self, jilħaq madwar Lm3.4 miljuni.

"Barra dan is-sussidju li qed jingħata mill-Awtorità tad-Djar lill-istess sidien ta' 'plots' u djar, il-bejgħ jew għoti ta' 'plots' qed ikun bi prezz baxx ħafna. Dan juri kemm il-Gvern Soċjalista mhux biss attakka l-problema tan-nuqqas kbir ta' djar imma ħa l-passi meħtieġa biex kull ħaddiem ikollu l-opportunità li jakkwista fejn joqgħod.

"Miżura oħra li ħa l-Gvern għal dan il-għan kienet l-Att ta' l-1983 dwar Arei għall-Iżvilupp tal-Bini. Din il-liġi tagħmilha aktar faċli għaċ-ċittadini kollha li jakkwistaw art li fuqha jkunu jistgħu jibnu d-dar tagħhom bil-prezz li dik l-art kienet iġġib qabel ma tkun ġiet iddikjarata li tista' tingħata għall-iżvilupp. B'hekk il-Gvern Soċjalista qata' l-ispekulazzjonijiet ta' l-art u pprovda l-għodda meħtieġa biex iċ-ċittadini kollha jkollhom fejn jgħixu kif jixraq."

Triqat u Drenaġġ

"Fuq bini ta' toroq qed nistennew li nonfqu Lm1.5 miljuni. Terz mill-ammont imur fuq bini u twessiegħ ta' toroq żgħar f'diversi distretti ta' Malta; madwar Lm400,000 jintefqu fuq kisi ta' triqat maġġuri bil-'bitmac'; kwart ta' miljun huwa allokat għat-twessiegħ tat-triq ta' l-Imġarr u għall-bini ta' toroq oħra f'Għawdex; hemm Lm200,000 għat-tkomplija tal-'Bypass' ta' l-Imtarfa, u l-kumplament biex jitkomplew il-'Bypass' ta' San Pawl il-Baħar, it-triq minn Naxxar għas-Salina, it-triq tal-Fossa l-Belt u triq f'Ħal-Għargħur.

"Taħt il-Vot tad-Drenaġġ qed nipproponu nfiq ta' ftit inqas minn miljun liri Maltin. Minn dan l-ammont kwart ta' miljun huwa meħtieġ għall-bini ta' 'relief sewers' f'inħawi fejn is-sistema tad-drenaġġ qdiem jew mhux ilaħħaq mal-volum minħabba l-iżvilupp fil-bini ta' djar li qiegħed isir f'dawn l-inħawi. Xogħlijiet ta' din ix-xorta huma meħtieġa f'Baħar iċ-Ċagħaq, Birkirkara, Marsa/Qormi, Mellieħa, Żejtun u Żurrieq. Il-kumplament ta' l-ispiża taħt dan il-Vot tmur f'bini ta' 'pumping stations' u l-estensjoni tad-drenaġġ fl-inħawi fejn tela' bini ġdid."

Biedja

"Qed nipproponu nfiq ta' Lm0.3 miljun biex jitkompla l-programm ta' riklamazzjoni ta' art mogħxa f'Wied iż-Żurrieq, Għar Lapsi, l-Imtaħleb, il-Baħrija u l-Magħtab, kif ukoll biex ikomplu jinżergħu iktar siġar tal-frott u palm f'diversi nħawi.

IMPJANT TA' SANT'ANTNIN

"Ser jitkabbar l-impjant ta' Wied il-Għajn li jsaffi d-drenaġġ u jipproduċi ilma tajjeb għat-tisqija u l-industrija. Se tiżdied il-produzzjoni tiegħu minn 2.5 miljuni sa iżjed minn 5 miljun gallun ta' ilma kuljum, u titkompla s-sistema ta' distribuzzjoni ta' dan l-ilma għal diversi nħawi."

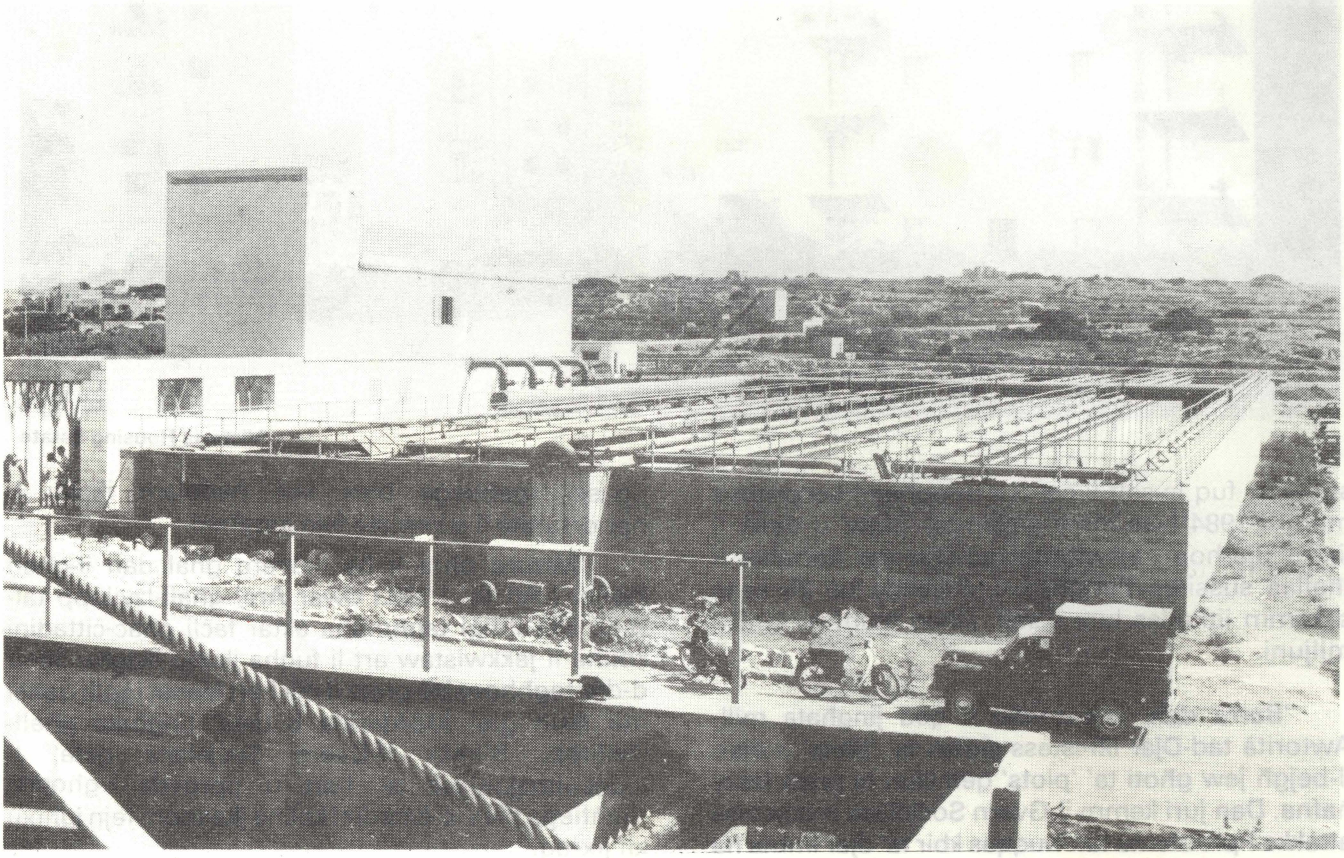

L-għan ewlieni ta' dan il-proġett huwa li l-bdiewa jkollhom ilma għat-tisqija u jieħdu aktar minn wiċċ wieħed mir-raba' tagħhom.

Computer Centre

"Insemmi wkoll s-servizzi li qed jagħti l-'Computer Centre' li waqqafna xi sentejn ilu u li għattagħmir tiegħu mill-iktar modern, infaqna 'l fuq minn Lm1 miljun. **Sa tmiem din is-sena se jkunu jagħmlu użu kontinwu minn dan iċ-Ċentru seba' Dipartimenti tal-Gvern kif ukoll il-Mid-Med Bank.**

Is-sena d-dieħla biħsiebna nkomplu noħolqu u nimplimentaw sistemi u programmi ġodda fil-Computer Centre fosthom dawk dwar il-ħlasijiet ta' kontijiet ta' l-ilma u elettriku, 'Children's Allowances', il-pagi ta' min jitħallas bil-ħmistax, il-liċenzji ta' l-importazzjoni, il-passiġġieri li jaslu u li jitilqu minn Malta u r-Reġistru Elettorali. Ix-xogħol preparatorju fuq sistemi dwar passaporti, kontijiet tat-telefon, records ta' l-Avjazzjoni Ċivili, liċenzji ta' Xandir Malta, u Stock Control fl-Istorijiet Ċentrali tal-Gvern għandu jitkompla wkoll. Barra minn dan ix-xogħol, kif diġa' għidt iċ-Ċentru se jkompli jwettaq programmi ta' taħriġ fl-aspetti tekniċi tal-Computer Systems Design u l-Programming, kif ukoll tal-Computer Auditing."

Enerġija

POWER STATION

"Fost il-proġetti li qed jitwettqu nsibu l-ewwelnett l-estensjoni tal-'Power Station' tal-Marsa fejn qed isiru xogħlijiet kbar kemm f'dak li hu mpjant kif ukoll f'bini fejn jitqiegħed l-impjant. L-iżvilupp kollu tal-pajjiż ma jitwettaqx jekk ma jkunx hemm l-enerġija meħtieġa. Bl-installar ta' 'turbine' b'kapaċità ta' 30 megawatt u 'boiler' li jaħdem bil-faħam, il-Korporazzjoni Enemalta barra li se tkabbar il-provvista ta' l-elettriku biex tlaħħaq mad-domanda, ser tiffranka, billi tuża faħam, eluf kbar ta' liri kull sena biex tiġġenera l-elettriku. Kif jidher mill-Estmi li qed nippreżentaw, il-Korporazzjoni qed tikkontribwixxi għall-ispiża meħtieġa għal dan il-proġett.

PETROLEUM U GAS DIVISIONS

"Barra l-infiq fuq ix-xogħlijiet fil-Power Station hemm infiq ieħor ta' nofs miljun liri Maltin mill-'Petroleum Division' tal-Korporazzjoni fuq xogħlijiet fl-istallazzjoni ta' Ħal-Luqa u xiri ta' 'tankers' u pompi, kif ukoll infiq ta' mitejn elf liri Maltin mill-'Gas Division' għal xiri ta' mpjant, tagħmir u ċilindri u għat-tqegħid ta' 'pipeline' taħt il-baħar. Hawnhekk ukoll il-Korporazzjoni qed tagħmel kontribuzzjoni għall-ispiża.

Portijiet

MARSAXLOKK

"Il-Gvern qiegħed jinvesti flejjes oħra fi proġetti kbar li l-ikbar wieħed fosthom hu bla dubju l-Iżvilupp tal-Port ta' Marsaxlokk. Bix-xogħol li diġa' sar s'issa u b'nefqa ta' Lm12.3 miljuni għas-sena li ġejja, dan il-proġett se jkun mexa tant li l-ewwel moll għat-trasbord ta' merkanzija f''containers' mistenni jitlesta fl-1984 u t-tieni moll jitlesta biċċa minnu. Parti kbira mill-breakwater tkun inbniet ukoll. Il-Gvern għadu kif xtara 'dredger' biex isir it-tħammil meħtieġ għal dawn ix-xogħlijiet.

"Dal-proġett kbir diġa' qiegħed iħaddem ħafna nies, u meta jitlesta, joħloq xogħol ta' natura oħra li jiġġenera kull port kummerċjali, l-iżjed fejn hemm xogħol ta' trasbord ta' merkanzija. Parti mill-ewwel moll għandu jibda jintuża s-sena d-dieħla.

"Dan il-port huwa maħsub prinċipalment biex fih isir xogħol ta' trasbord, xogħol li huwa addattat ħafna għal pajjiżna, minħabba l-qagħda ġeografika tiegħu u r-relazzjonijiet tajba li għandna mal-pajjiżi ta' madwarna."

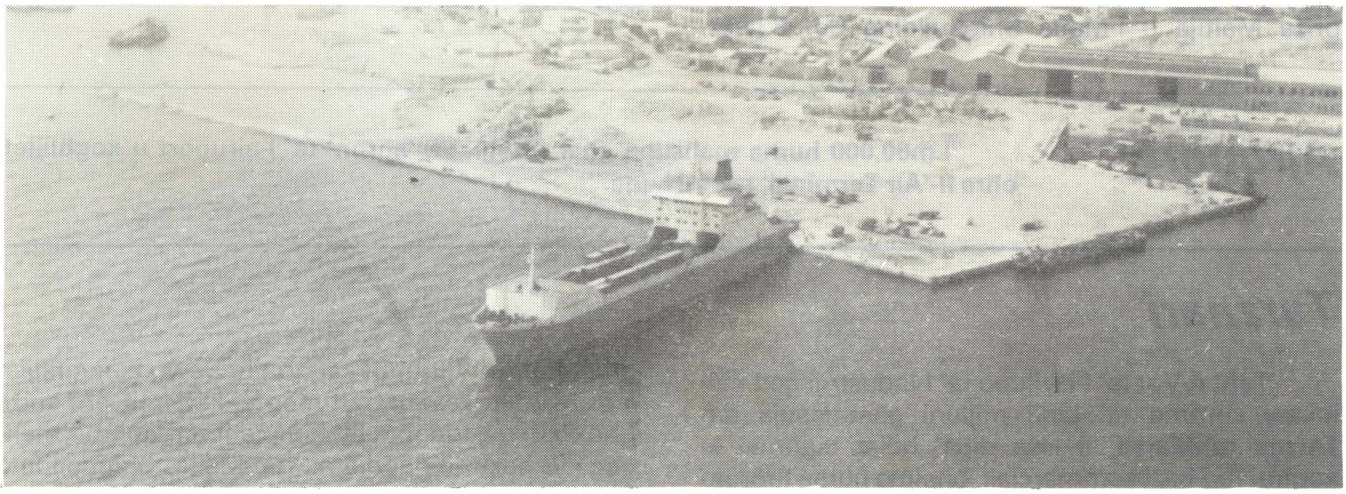

L-ewwel vapur jitrakka fil-port il-ġdid ta' Marsaxlokk

IL-PORT IL-KBIR

"Fil-Port il-Kbir, qed jitkabbru mollijiet għat-tħaddim aħjar tal-Port. Għal dawn ix-xogħlijiet qed nallokaw Lm1.1 miljun. B'hekk inkunu qed inżidu l-faċilitajiet biex aktar vapuri jistgħu jħottu jew jitgħabbew f'ħin wieħed. B'hekk tikber l-effiċjenza u jiġu ffrankati ħafna flus."

Ħażna tal-Qmuħ

Ix-xogħol fuq is-'Silos' fi stadju avvanzat

"Fil-Port il-Kbir ukoll, fuq in-naħa ta' Kordin, qed jinbnew is-'Silos' għall-ħażna tal-qmuħ u, għadu kemm ġie ffirmat kuntratt ma' ditta Ġermaniża għax-xiri u t-tqegħid ta' l-impjant meħtieġ. Nixtieq inżid li d-ditta ntrabtet fil-kuntratt li x-xogħol tat-tqegħid ta' l-impjant trid tagħmlu bi sħab ma' ntrapriża Maltija u l-Malta Shipbuilding Co. B'hekk, ħafna xogħol ser isir minn ħaddiema Maltin u, fl-istess ħin, parti kbira mill-flejjes imħallsa lid-ditta ma joħorġux mill-pajjiż. Bejn pagamenti fuq dan il-kuntratt u xogħol ta' kostruzzjoni li baqa' jsir, l-ispiża fuq il-proġett għall-1984 hija stmata li tilħaq Lm3.7 miljuni."

Ajruport

"Lm60,000 huma maħsuba għal tiswijiet fl-'apron' ta' l-ajruport u xogħlijiet oħra fl-'Air Terminal' ta' Ħal Luqa."

Tarznari

"Taħt il-Vot ta' l-Iżvilupp ta' l-Industriji qed nallokaw somma ta' Lm3 mijluni għat-tlestija tat-Tarzna tal-Marsa, li issa diġa' bdiet tagħmel xi xogħol fuq bażi kummerċjali, bħalma huma l-forom tal-'caissons' għall-breakwater ta' Marsaxlokk u d-dħul fil-baċir tad-'dredger' li għadu kemm inxtara mill-Gvern. Barra dan, il-Malta Shipbuilding Company qed tagħmel xogħlijiet fuq is-Silo tal-Qmuħ. Il-Kumpanija ser taħdem dak ix-xogħol kollu ta' l-azzar bħalma huma 'hoppers', 'unloader', 'shiploader' u l-istruttura għall-'conveyors' meħtieġa għall-ħatt u t-tagħbija tal-qmuħ. Dawn ix-xogħlijiet jaqbżu t-terz tal-kuntratt mogħti lil ditta Ġermaniża għax-xiri u t-tqegħid ta' l-impjant u t-tagħmir meħtieġ. B'hekk il-ħaddiema tal-Malta Shipbuilding Company qegħdin jitrawmu biex din it-Tarzna tidħol għal xogħol dejjem akbar. **L-għan tal-Gvern hu li ż-żewġ tarznari ta' Malta jimxu id f'id kemm f'xogħol kif ukoll f'teknoloġija.**

"Is-sena d-dieħla t-tarznari tagħna flimkien bi ħsiebhom jibnu żewġ 'supply boats' għall-Gvern tar-Repubblika taċ-Ċina."

Investimenti oħra

"Hemm ukoll involuta s-somma ta' **Lm1.1** miljun biex tiġi nvestita direttament f'kumpaniji: nofsha f'kumpaniji sussidjarji ta' l-Air Supplies and Catering Co. u n-nofs l-ieħor f'kumpaniji ġodda li mistennija jinħolqu matul is-sena li ġejja.

"Dan l-infieq kollu maħsub biex jagħti aktar xogħol lill-ħaddiema. Il-Vot jinkludi wkoll Lm300,000 għall-estensjonijiet ta' **fabbriki u xogħol ieħor li għandu x'jaqsam magħhom.**"

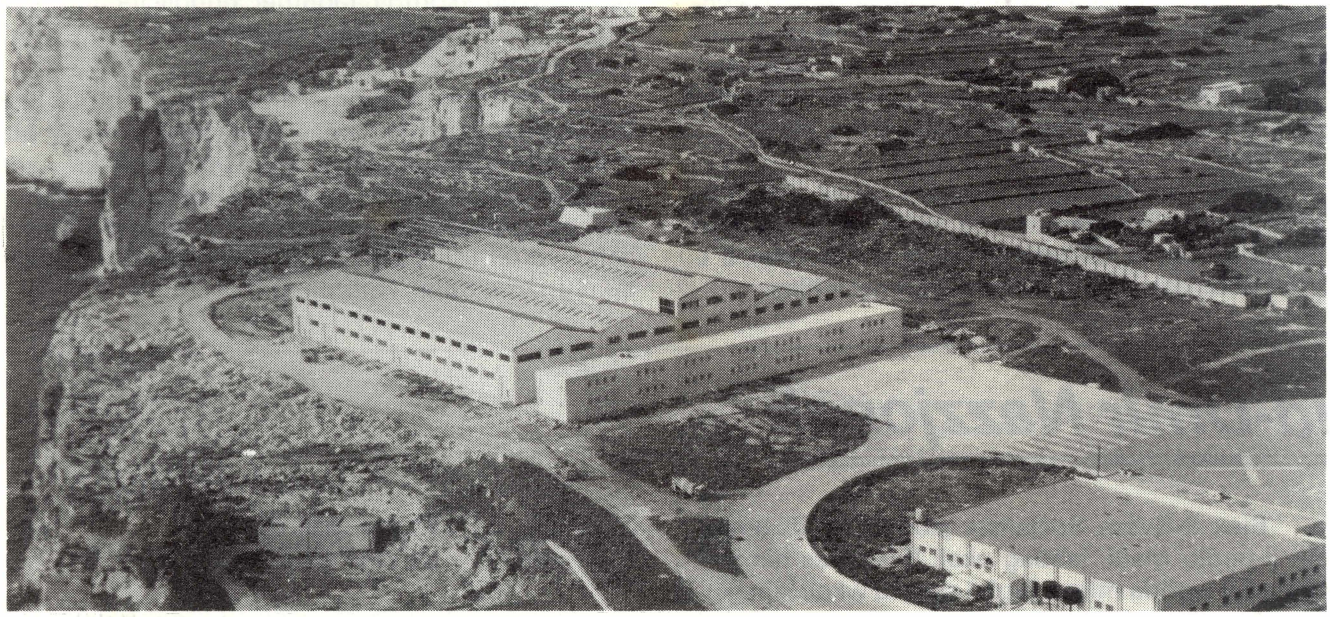

Il-Funderija f'Ħal Far

Kultura

"Taħt il-Vot tal-Mużewijiet u Monumenti Nazzjonali qed nipproponu nfiq ta' Lm100,000 għal xogħol ta' restawr f'diversi palazzi u postijiet storiċi, inkluż il-Palazz ta' Spinola, kif ukoll għattiswija tal-funtana barra Bieb il-Belt u adattar ta' bini fil-Belt għal skola tal-'Ballet'."

Sport

"Jidher ammont ta' Lm145,000 taħt il-Vot ta' l-Isport, Bini Pubbliku u Ġonna għal faċilitajiet sportivi, bini ta' ġonna u xogħlijiet oħra.

"Dawn il-faċilitajiet li l-Gvern Soċjalista ferrex ma' Malta kollha, qed ikunu ta' żvog għal ħafna ħaddiema biex iqattgħu sigħat sħaħ tal-ħin liberu tagħhom."

Turiżmu

"Fil-qasam tat-turiżmu jidher ukoll li issa r-rota reġgħet bdiet iddur, u bis-saħħa tal-ħidma li saret minn kull min għandu x'jaqsam f'dan is-settur irnexxielna nżommu n-niżla li konna qbadna lejn it-tmiem tal-1981. Biżżejjed ngħid li fl-ewwel disa' xhur tal-1982 konna tlifna ftit aktar minn 174,000 turist fuq l-istess xhur tas-sena ta' qabel waqt li din is-sena tlifna biss madwar 11,000 turist. Iżda ta' min isemmi wkoll — u huwa dan li għandu jqawwilna qalbna għaż-żmien li ġej — **li wara Mejju ġew aktar turisti milli kienu ġew is-sena li għaddiet.** F'Ġunju, Lulju, Awissu u Settembru tas-sena li għaddiet ġew Malta b'kollox 242,434 turist: fl-istess xhur ta' din is-sena ġew b'kollox 252,887 — żieda ta' 10,453

turist. Settembru waħdu, per eżempju, irreġistra żieda ta' 5,774 fuq Settembrv tas-sena ta' qabel. Biex dan it-titjib ikompli fix-xhur li ġejjin, jeħtieġ li kulħadd jibqa' jagħti sehmu għax, jekk inħallu ċertu ottimiżmu żejjed jidħol ġo fina u l-kontroll fuq prezzijiet u kwalità ta' servizz nillaxkawhom inkunu qed nistiednu b'idejna l-għawġ li ninsabu ħerġin minnu u t-tagħlima li ħadna ma tkun swiet ta' xejn. Hawnhekk nixtieq ngħid li din is-sena bil-ħidma tal-Gvern flimkien mal-Bank Ċentrali operaturi ta' vjaġġi barranin ngħataw il-faċilità li jkopru sa minn 18-il xahar qabel dik il-parti tal-btala li titħallas fi flus Maltin.

"B'din is-sistema ta' 'forward cover' kemm it-turist kif ukoll l-operatur ma jitilfu xejn jekk ikun hemm xi ċaqliq tal-kambju minn dak in-nhar li t-turist jibbukkja l-btala sa meta jagħmel il-ħlas.

"Skond ftehim milħuq fl-1982 bejn il-Gvern, Air Malta u s-Settur Privat tat-Turiżmu, il-Gvern u l-Air Malta bejniethom għandhom jagħmlu kontribuzzjoni ta' Lm600,000 (Lm300,000 kull wieħed) lill-Organizzazzjoni Nazzjonali tat-Turiżmu fl-1984, filwaqt li fl-istess sena s-Settur Privat ser jikkontribwixxi Lm250,000. B'dawn il-flejjes l-Organizzazzjoni tat-Turiżmu tkompli tagħmel pubbliċità fuq programm miftiehem sabiex tissaħħaħ l-Industrija tat-Turiżmu.

"Il-Gvern qed jagħmel il-parti tiegħu mhux biss bil-kontribuzzjonijiet imsemmija imma wkoll bit-titjib li jwettaq fis-settur infrastrutturali kif ukoll bil-passi li ħa u għadu jieħu biex jikkontrolla l-għoli tal-ħajja. Għaldaqstant jistenna li s-Settur Privat jieħu wkoll l-inizjattiva meħtieġa biex l-Industrija tat-Turiżmu timxi 'l quddiem."

Id-Dmir Nazzjonali

"Biex il-Gvern Soċjalista jkompli jaqdi dmiru lejn il-poplu Malti, jeħtieġ ukoll li fl-istess ħin kull wieħed u waħda minna jagħti sehmu wkoll lejn ġejjieni aħjar. Ilkoll kemm aħna rridu naqdu dmirna billi nżidu aktar il-produttività, inħallsu t-taxxi u nibżgħu għal pajjiżna. B'hekk mhux biss niġġeneraw ir-riżorsi meħtieġa, iżda nkunu f'qagħda aħjar li anke nżidu s-Servizzi Soċjali li rnexxielna nibnu f'dawn l-aħħar snin.

"Fissirt fil-qosor kif laqtuna l-effetti tal-maltemp ekonomiku li kellna madwarna. Spjegajt kif, bil-għaqal tagħna u b'ħidma ma taqta' xejn fl-oqsma kollha, minkejja l-għawġ kollu li kellna madwarna, żammejna sħiħ il-qafas soċjali li bnejna u saħħaħna aħna tul l-aħħar tnax-il sena.

"Tajt dettalji kif, minkejja l-problemi li kellna, investejna flus kbar fi proġetti ambizzjużi li ser jiftħulna opportunitajiet għal żieda sostanzjali fl-impiegi u fil-ġid ekonomiku, li minnu nnifsu jiġġenera aktar żvilupp fil-ġejjieni.

"Urejt ukoll biċ-ċar kif il-Gvern Soċjalista sarraf il-politika internazzjonali tiegħu f'ġid dirett għall-ekonomija ta' pajjiżna billi żewweġ il-qasam produttiv u kummerċjali ma' ħidma diplomatika kontinwa.

"Għidt li se nkomplu nrażżnu l-għoli tal-ħajja, pass pass ma' l-iffriżar tal-pagi, żewġ miżuri tewmin li bihom naraw li, filwaqt li jitjieb il-livell ta' l-għixien tal-poplu, il-ħaddiema jipproduċu b'mod kompetittiv u joħolqu wisa' għal aktar impiegi.

"Raħħasna l-ħajja — qridna l-inflazzjoni — naqqasna l-qgħad — żidna l-impiegi. Rebħiet kbar li diffiċli tiksibhom f'daqqa. Aħna rnexxielna.

"Se nkomplu nagħmlu dan kollu

- mingħajr m'aħna se nżidu t-taxxi, u dan għat-tieni sena konsekuttiva; anzi se ntaffuhom
- mingħajr m'aħna se noħolqu deficit fil-Budget, li fl-aħħar mill-aħħar ikollu jagħmel tajjeb għalih il-poplu
- mingħajr m'aħna se mmissu xejn mill-benefiċċji tas-servizzi soċjali, bħalma għamlu gvernijiet oħra fl-Ewropa, anzi aħna se ntejbuhom; mingħajr m'aħna se ngħollu l-ħajja, anzi se nkomplu nraħħsuha
- mingħajr ma kilna mir-riservi, anzi se nkattruhom

"Dawn huma l-provi li t-triq li qbadna hija t-triq it-tajba, it-triq li ħarġitna mill-maltemp, it-triq li se tagħmel mis-sena d-dieħla — is-sena tal-qawsalla li toffri bnazzi u ġid għall-poplu kollu."

Ippubblikat mit-Taqsima tat-Tagħrif — Stampat fl-Istamperija tal-Gvern